

WATERERFGOED
VLAANDEREN

een zee van tradities

Aan de Minister-President en de
Ministers die de Vlaamse
Regering samenstellen

Aan de Voorzitter en de Leden
van Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en
Onroerend Erfgoed van het
Vlaams Parlement

Aan alle belangstellenden

Aan de media

10 december 2013

Voorgestelde herziening van het Decreet Varend Erfgoed van 29 maart 2002

Dames en heren

Wij vernamen dat de Vlaamse Regering een voorontwerp van decreet betreffende het varend erfgoed heeft goedgekeurd.

Dit voorontwerp betreft een zuiver legistieke opfrissing van enkele bepalingen van het bestaande Decreet Varend Erfgoed uit 2002, maar bevat geen oplossing voor de talrijke fundamentele en acute problemen waarmee de watererfgoedwereld al geruime tijd worstelt.

Onze koepel, die meer dan 100 scheepvaart-, haven- en andere watererfgoedorganisaties verenigt, en daarmee de grootste watererfgoedorganisatie van de Benelux is, kan het voorontwerp niet aanvaarden.

Hieronder zetten wij kort onze belangrijkste bezwaren uiteen.

1. Het voorontwerp is niet gedragen

Het voorontwerp gaat geheel voorbij aan de constructieve input en opmerkingen van de watererfgoedsector.

Ten koste van zware vrijwilligersinspanningen, geheel kosteloos en na uitvoerig overleg met onze achterban hebben wij aan het kabinet van Minister Geert Bourgeois in april 2011 en nogmaals in juli 2012 een kant-en-klare Proeve van nieuw Watererfgoeddecreet aangeboden. Deze gedragen, onderbouwde en realistische tekst wordt in het voorontwerp bijna geheel genegeerd. Hetzelfde geldt onze uitvoerige reactie van 25 september 2013 op de door de Minister in april gepubliceerde discussienota.

Wij begrijpen niet dat een decreetgevend initiatief waarvan de essentie de ondersteuning van het middenveld behoort te zijn, tot stand komt met vrijwel volledig negeren van de uit de betrokken sector aangebrachte deskundige en constructieve voorstellen. Wij betreuren sterk dat de Minister ons tot op heden niet voor een overleg wilde ontmoeten.

2. Het voorontwerp biedt geen oplossing voor zeer talrijke pijnpunten

De watererfgoedsector verwacht in het Vlaams varend erfgoedbeleid een krachtige nieuwe wind.

Het Decreet Varend Erfgoed 2002 is, al bij al, een mislukking gebleken. Na elf jaar zijn slechts een handjevol kleine vaartuigen beschermd en zijn de bestede budgetten volslagen verwaarloosbaar.

Daartegenover staat een verlies van talrijke belangrijke historische vaartuigen. De lijst van bedreigde en verdwenen historische schepen groeit vrijwel elke maand aan.

Eigenaars en beheerders van belangrijk varend erfgoed dat wetenschappelijk gezien niet als voldoende 'uniek' wordt beschouwd, staan volledig in de kou.

Hetzelfde geldt voor bouwers en beheerders van replica's.

Verenigingen, musea en bezoekersattracties slagen er vaak niet in historische vaartuigen te behouden of hun collecties uit te breiden.

Ook recent ving onze koepel het ene na het andere alarmsignaal rond bedreigd varend erfgoed op.

De lang verwachte 'light'-bescherming van het varende erfgoed – soepeler erkenningscriteria voor een ruimer aantal vaartuigen, m.i.v. replica's, met daartegenover beperktere voordelen – blijft uit.

De m.b.t. varende erfgoedbeheer zo essentiële vrijwilligerswerking veroudert en verzwakt bij gebrek aan belangstelling en stimulansen, kortom wegens ontmoediging.

Maritieme overheden en havenbesturen zitten rond het beheer van de hen toebehorende historische vaartuigen met de handen in het haar, omdat dat beheer niet tot hun kerntaken behoort.

Van de zeer belangrijke Vlaamse inventarisatie van het varende erfgoed, welke is aangevangen in 2005, is tot op heden niet het allerminste resultaat bekendgemaakt.

M.b.t. varende erfgoed is het Topstukkendecreet tot heden volledig buiten beeld gebleven. Het varende erfgoedbeleid is helemaal niet in het onroerend erfgoedbeleid, het topstukkenbeleid en het museumbeleid geïntegreerd.

Last but not least, het belangrijkste historische zeeschip van het land, de Charlesville, kon vooralsnog niet worden gered onder voorwendsel dat Vlaanderen niet bevoegd is in het buitenland.

Voor geen van deze pijnpunten biedt het voorontwerp een oplossing. Dat was daarentegen wel het geval met onze eigen Proeve van Watererfgoeddecreet.

3. Het voorontwerp houdt vast aan de inadequate en dogmatische analogie met het onroerend erfgoedbeleid

De minimalistische, juridisch-technische bijschaving van het Decreet Varende Erfgoed in het voorontwerp blijft expliciet gebaseerd op de inadequate en wereldvreemde analogie met het onroerend erfgoed-beleid.

Deze benadering gaat voorbij aan een aantal fundamentele verschillen tussen varende erfgoed en onroerend erfgoed. Te vermelden zijn de geringe omvang van de Vlaamse varende erfgoed-vloot, het bestaan van verschillende exemplaren van dezelfde traditionele scheepstypes (die letterlijk genomen niet 'uniek' zijn in hun soort, maar daarom niet minder behoudswaardig zijn), de relatief kleine schaalgrootte van de meeste varende erfgoed-projecten, het snel verdwijnen van technische kennis en werfruimte, de moeilijkheid van een economische herbestemming en een commerciële exploitatie, de doorgaans zeer geringe beschikbare particuliere middelen in relatie tot de kosten, de onbeschikbaarheid van aanmeerplaatsen, het vaak zeer snelle en onherroepelijke karakter van teloorgang, de stimulerende functie van de bouw van replica's, de mogelijkheid van opkoop van

schepen door buitenlandse geïnteresseerden en de dreiging zoniet de verleiding die immer uitgaat van de verzilvering van de schrootwaarde.

Het Decreet Varend Erfgoed noch het nieuwe voorontwerp houden met deze specifieke kenmerken rekening en houden het bij een dogmatische, verengende, ambtelijk gerichte, ronduit ongeïnspireerde en wereldvreemde aanpak. O.m. door het vasthouden aan de uniciteitsvoorwaarde is van de dringende brede stimulering van varend erfgoed-projecten geen sprake. Anders dan de toelichting suggereert, wordt aan interessante buitenlandse beheersmodellen voorbijgegaan. Van een visie op de toekomst van de kleine en bedreigde Vlaamse varend erfgoed-vloot is geen spoor te bekennen.

4. Op talrijke punten is het voorontwerp niet ernstig en onredelijk

Tal van individuele bepalingen in het voorontwerp roepen fundamentele vragen op.

De Vlaamse inventaris van het varend erfgoed wordt een juridisch statuut gegeven, zonder dat de criteria voor opname in deze inventaris in het decreet zijn opgenomen.

Op werkelijk geheel onaanvaardbare wijze wordt deze inventarisatie plotseling verheven tot de hierboven vermelde 'light'-bescherming. Nochtans is de finaliteit van beide statuten fundamenteel verschillend: de inventarisatie is een wetenschappelijk instrument voor onderzoek en beleidsvoorbereiding, terwijl de light-bescherming een stimulerende publiekswerking beoogt en bijv. ook voor replica's moet openstaan. De inventarisatie voorstellen als 'light'-bescherming is des te ongeloofwaardiger nu het voorontwerp er niet de allerminste gunstmaatregel aan verbindt.

De handhavingsregeling is volledig buiten proportie en zal het Decreet Varend Erfgoed zo mogelijk nog onaantrekkelijker maken. In de praktijk heeft zich bij ons weten nog nooit een handhavingsprobleem voorgedaan. Een privaatrechtelijke handhaving is een valabel en meer aantrekkelijk initiatief.

Andere overheden worden van betoelaging uitgesloten, wat onbegrijpelijk is nu vele historische vaartuigen van dergelijke overheden eigendom zijn.

Over het algemeen wordt rond een aantal essentiële punten een veel te ruime regelgevingsbevoegdheid toegekend aan de Vlaamse Regering.

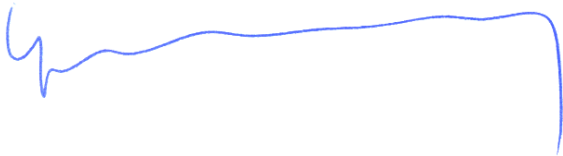
5. Voorstel en uitnodiging

Aangezien het voorontwerp geen draagvlak geniet, stellen we het volgende voor:

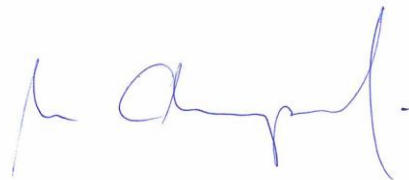
- terugtrekking van het voorontwerp;
- verlening van inzage in de resultaten van de Vlaamse inventarisatie van het varend erfgoed, wat essentieel is met het oog op verdere besluitvorming;
- persoonlijk overleg met Minister Bourgeois, Minister Schauvliege en Minister Crevits over de krachtlijnen van het varend erfgoed-beleid;
- uitwerking van een nieuwe decreetstekst waarbij onze Proeve van Watererfgoeddecreet als een valabele inspiratiebron wordt gehanteerd.

In bijlage vindt u onze Proeve van Watererfgoeddecreet en ons antwoord op de discussienota van de Minister. De daar gemaakte voorstellen en opmerkingen dienen als hier herhaald te worden beschouwd.

Met bijzondere hoogachting

Eric Van Hooydonk
Voorzitter

Koenraad Van Cleempoel
Ondervoorzitter